

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 104/2018-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. marca 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcu Mojmíra Mamojku prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti SPRAVBYT, s. r. o., Hurbanova 18, Bardejov, právne zastúpenej advokátom doc. JUDr. Jozefom Sotolárom, PhD., Južná trieda 1, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 23/2007 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti SPRAVBYT, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 23/2007 porušené boli.

2. Okresný súd Bardejov je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti SPRAVBYT, s. r. o., trovy konania v sume 582,56 € (slovom päťstoosemdesiatdva eur a päťdesiatšesť centov) na účet jej právneho zástupcu doc. JUDr. Jozefa Sotolára, PhD., Južná trieda 1, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti *n e v y h o v u j e*.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 104/2018-10 z 8. februára 2018 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti SPRAVBYT, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 23/2007 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka žalovala 31. októbra 2006 na okresnom súde [REDAKOVANÉ] o zaplatenie sumy 387,37 € s príslušenstvom. Konanie je vedené pod sp. zn. 4 C 23/2007.

3. Podľa sťažovateľky sa prvé pojednávanie vo veci uskutočnilo až 20. septembra 2007. Od roku 2010 do 10. mája 2012 bolo konanie prerušené. Na pojednávaní 28. februára 2017 okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorý sťažovateľka napadla odvolaním. Podľa sťažovateľky *„do dnešného dňa nie je vec právoplatne skončená... konanie vo veci prebieha už od roku 2007, teda desiaty rok“*. Sťažovateľka poukazuje na viaceré obdobia nečinnosti okresného súdu: od podania žaloby

po prvé pojednávanie, od 10. mája 2012 do 16. septembra 2013, od 16. septembra 2013 do 11. novembra 2015 a od 11. novembra 2015 do 28. februára 2017.

4. Na základe týchto skutkových okolností, argumentujúc ustálenou judikatúrou ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), sťažovateľka tvrdí, že bolo porušené jej základné právo na konanie bez zbytočných prieťahov a z týchto dôvodov navrhuje prijať vec na ďalšie konanie a následne nálezom takto rozhodnúť:

„1. Okresný súd Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn.: 4C 23/2007 porušil právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy SR a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bardejov sa v konaní vedenom pod sp. zn.: 4C 23/2007 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie vo výške 5.000 eur, ktoré mu je Okresný súd Bardejov povinný vyplatiť v lehote do 2 mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 374,81 Eur (za dva úkony právnej pomoci 2 x 14733 Eur, 2 x 8,84,- Eur - režijný paušál + príslušné DPH) k rukám právneho zástupcu JUDr. Jozefa Sotolára, PhD., advokáta... a to na účet advokáta... a to do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený predsedníčkou, listom sp. zn. 1 SprO 452/2018 zo 17. januára 2019 a právny zástupca sťažovateľky stanoviskom k vyjadreniu okresného súdu zo 6. marca 2019.

5.1 Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla podrobný chronologický prehľad procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní a dodala tieto relevantné skutočnosti:

„Ako okolnosť hodnú osobitného zreteľa uvádzam, že žalobca sa pred podaním sťažnosti nedomáhal zjednania nápravy u predsedníčky Okresného súdu Bardejov, čo je zákonný predpoklad pre podanie ústavnej sťažnosti v zmysle ustanovenia § 53 odsek 1

zákona číslo 38/1993 Z .z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky... V kontexte sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti a jeho argumentácie je potrebné teda uviesť, že podanie sťažnosti v zmysle zákonného ustanovenia § 62 odsek 1 citovaného predpisu, sa zásadne stále považuje za účinný prostriedok ochrany tých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj základným právom na konanie bez zbytočných prieťahov... Sťažovateľ však v priebehu konania žiadnym spôsobom v čase ním tvrdenej nečinnosti Okresného súdu Bardejov, túto nečinnosť nesignalizoval, sťažnosť na prieťahy predsedníčke okresného súdu nepodal a nevyužil svoje skôr uvedené zákonné oprávnenie a ani nedal príležitosť konajúcemu okresnému súdu na poskytnutie nápravy, t. j. neposkytol mu primeraný čas na odstránenie ním tvrdeného protiprávneho stavu...

... Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov...

Žalobca podal ústavnú sťažnosť rok po vyhlásení rozsudku súdu prvého stupňa v čase, kedy bol spis na odvolacom súde, ktorý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Vo veci bolo potrebné vykonať rozsiahle dokazovanie a zároveň vyčkat' na právoplatnosť konania vedeného na Okresnom súde Bardejov pod spisovou značkou 5C/4/2007, čo nastalo až dňa 14.4.2011 a do ktorého skončenia bolo toto konanie prerušené a jeho výsledky mali vplyv na právne posúdenie základu nároku žalobcu v tomto konaní.

Žalobca svojím pôvodným návrhom, ktorý neskôr upravil aj zmenil, požadoval zaplatenie finančnej sumy z toho dôvodu, že je správcom bytového domu H/3. Súd vykonával dokazovanie za účelom posúdenia aktívnej legitímácie žalobcu ako správcu, pasívnej legitímácie žalovaných v 1. a 2. rade... ako vlastníkov bytu v predmetnom bytovom dome, výšky prípadného nedoplatku, platnosti zmluvy o výkone správy a najmä výšky preddavkov na zaplatenie nákladov služieb spojených s bývaním a reálnych nákladov, súvisiacich s právnym vzťahom medzi správcom bytového domu a vlastníkami bytov. Podaním doručeným súdu dňa 17.8.2012 a rozhodujúcimi skutočnosťami, ktoré žalobca uviedol, žalobca zmenil svoj žalobný návrh vo všetkých doterajších aspektoch a žiadal zaplatenie tých nákladov, ktoré vynakladal v domnení, že je správcom bytového domu, na zaplatenie ktorých má podľa vlastného presvedčenia nárok a to buď od vlastníkov bytu,

alebo od správcu bytového domu (Bardbyt s.r.o.), ktorý podľa žalobcu v rozhodujúcom období neposkytoval reálne správu danému bytovému domu. Žalobca už netvrdil, že je správcom, ale to, že poskytoval služby namiesto správcu. A to zmenilo všetky aspekty tohto konania. Odvtedy bolo potrebné vykonať úplne iné dokazovanie a to najmä na skutočnosti, aké náklady spojené s výkonom správy bytového domu H/3 za rozhodujúce obdobie vznikli, komu, kedy, v akej výške a v súvislosti s akou činnosťou. Toto je úplne iná žaloba, odlišné tvrdenia, vyžadujúce odlišné dokazovanie ako dovtedy, iné právne posúdenie (najskôr zmluvný vzťah, neskôr bezdôvodné obohatenie) a najmä produkovanie nových tvrdení a návrhov na nové dokazovanie. Tento spor, ktorý bol predmetom tohto konania (nárok žalobcu Spravbyť, s.r.o. voči žalovaným fyzickým osobám a spoločnosti Bardbyt, s.r.o. na spoločné zaplatenie peňažnej sumy), teda trvá nie od podania žaloby, ale od podania návrhu na pripustenie zmeny žaloby dňa 17.8.2012 a v konaní odvtedy nie sú spôsobované prieťahy s už spomenutým aspektom úmrtia pôvodne žalovaných v 1. a 2. rade a neskončenými dedičskými konaniami po nich.

Prekážky postupu konania a skutková a právna zložitosť veci: V týchto sporoch (obdobných), ktoré inicioval žalobca na tunajšom súde v približne 35-40 veciach, bolo potrebné vyčkať za právoplatnosťou konania 4C/4/2007, v ktorom sa riešila predbežná otázka, či žalobca je správcom bytového domu H/3... Rozhodnutie vo veci samej nadobudlo právoplatnosť dňa 9.4.2011. Vec teda dovtedy nebola jednoznačná a rozhodnutie záviselo od vyriešenia predbežnej otázky. Ide o súvisiace konanie o správcovstvo v bytovom dome a o spor 2 správcov (jedného, ktorému výkon správy skončil a druhému, ktorému výkon správy začal) a táto otázka nie je jednoznačne riešená judikatúrou súdov v Slovenskej republike. Jedná sa o mimoriadne ťažké právne otázky: - kedy a za akých podmienok končí výkon správy, - aké podmienky majú byť splnené na prijatie platného uznesenia o výpovedi zo správy bytového domu, - či neplatnosť spôsobuje aj uznesenie, ktoré nespĺňa formálne náležitosti alebo ak neboli splnené podmienky na zvolanie schôdze aj za okolnosti, že žiaden z prehlasovaných vlastníkov nepodal na súde žalobu o určenie neplatnosti uznesenia v zákonom určenej lehote, - či má nový správca naliehavý právny záujem na určení, že je správcom bytového domu v žalobe voči dovtedajšiemu správcovi.

Žalobca vo svojej ústavnej sťažnosti tvrdil, že predmetná vec nie je rozhodnutá a jeho právna istota tým trpí. V skutočnosti vec bola nielen už 12 mesiacov Okresným súdom

Bardejov rozhodnutá a žalobca mal v čase podania ústavnej sťažnosti doručený rozsudok prvostupňového súdu, ale podal voči nemu predtým aj odvolanie. Uvedené jeho tvrdenie teda nie je pravdivé a jeho právna istota v čase podania ústavnej sťažnosti nijako netrpela prietiahmi zo strany súdu. Navyše v obdobných veciach žalobca na tunajšom súde nebol už predtým úspešný (a to v desiatkach sporoch).

Ako okolnosť hodnú osobitného zreteľa je nevyhnutné uviesť aj opakované personálne zmeny (uvedené vyplýva aj z chronologického prehľadu procesných úkonov) a s tým súvisiace enormné pracovné zaťaženie konajúcich zákonných sudcov. Poukazujem na to, že Okresný súd Bardejov bol dlhodobo ovplyvňovaný veľkou fluktuáciou sudcov (začala v roku 2005 a pokračovala naposledy odchodom z výkonu dvoch sudcov v roku 2016) a s tým spojenou častou personálnou zmenou, keď len v období posledných 7 rokov z výkonu odišlo 11 sudcov... avšak na Okresný súd Bardejov prišlo do výkonu len 6 sudcov...

S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti mám za to, že právo sťažovateľa na prejednanie veci bez zbytočných prietiahov nebolo porušené, nemá právo na finančné zadostučinenie a ani na náhradu trov právneho zastúpenia v súvislosti s konaním vedeným na ústavnom súde pod spisovou značkou II. ÚS 104/2018.

Zároveň Vám oznamujem, že netrvám na tom, aby Ústavný súd Slovenskej republiky konal o veci samej na verejnom ústnom pojednávaní a súhlasím s upustením od verejného ústneho pojednávania.“

5.2 Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu na uvedené vyjadrenie predsedníčky okresného súdu reagovala takto:

«Oznamujeme, že súhlasíme s upustením od ústneho pojednávania o prijatom návrhu.

Bolo nám doručené vyjadrenie Okresného súdu v Bardejove v predmetnej veci.

Po oboznámení sa s obsahom podania k veci uvádzame:

1. / Okresný súd sa vo svojom vyjadrení zjavne účelovo snaží vzbudiť dojem o tom, že vo veci konal a vykonával efektívne právne kroky a úkony. V skutočnosti je to ale úplne inak.

To znamená, že súd sa účelovo paušálne vyjadruje bez reálnej znalosti spisu - resp. reálnej znalosti postupu. Požiadavka sústredenosti zároveň znamená, že nejde o formálne úkony - napríklad výzvy a opakované hlavné pojednávania, ktoré sú okamžite bez dokazovania odročované a pod.

2. Pokiaľ ide o domáhanie sa nápravy u predsedu súdu - v tomto poukazujeme na ustálenú rozhodovaciu činnosť ústavného súdu a tiež našu argumentáciu v samotnej ústavnej sťažnosti.

3. / Zo samotného prehľadu úkonov vyplýva, že sú úplne zjavné subjektívne prietahy súdu:

4. / Skutková a právna zložitnosť v danej veci nie je daná - išlo o štandardnú žalobu na plnenie, ktorých naša obchodná spoločnosť podávala priebežne na okresnom súde. Jedine v prípade tohto obytného bloku (a ešte jedného bloku) súd postupoval zjavne účelovo tak, aby nerozhodoval.

5. / Za ospravedlňujúci argument nemožno považovať fluktuáciu sudcov. Ak súd argumentuje dôvodmi osobitného zreteľa - personálne zmeny - tak podľa judikatúry tieto nie sú kvalifikovaným dôvodom a relevantnou argumentáciou.

Aj takáto argumentácia svedčí o tom, že zásada „iura novit curia“ a tiež to, že súd pozná relevantnú judikatúru nebola v tomto prípade rešpektovaná.

6. / poukazujeme aj na ďalšie ústavné sťažnosti a rozhodnutia v nich, kde sa ústavný súd dostatočne vysporiadal aj so všetkými námietkami okresného súdu - napr. pod sp. zn. II. ÚS 103/2018)

Vo všetkom ostatnom zotrvávame na dôvodoch uvedených v samotnej ústavnej sťažnosti.

Za toto vyjadrenie taktiež požadujeme úhradu trov konania za jeden úkon právnej pomoci (163,33 € + 9,80 € - režijný paušál + príslušné DPH).»

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

7. V súlade s čl. II bodom 2 písm. a) Dodatku č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 v období od 17. februára 2019 do prijatia nového rozvrhu práce pri predkladaní vecí do senátu Janou Laššákovou (sudkyňa spravodajkyňa) pracuje prvý senát ústavného súdu v zložení: Jana Baricová (predsedníčka senátu), Jana Laššáková a Mojmir Mamojka. Vzhľadom na uvedené senát ústavného súdu rozhodol vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľky v zložení tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

8. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil, že okresný súd 28. februára 2017 vo veci verejne vyhlásil rozsudok, ktorý sťažovateľka napadla odvolaním. Dňa 8. septembra 2017 bol spis predložený Krajskému súdu v Prešove, ktorý 15. novembra 2018 rozsudok okresného súdu potvrdil. Rozhodnutie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť 27. decembra 2018.

9. Pokiaľ ide o chronológiu úkonov okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré uviedla predsedníčka okresného súdu v prípise zo 17. januára 2019, možno konštatovať, že tieto skutkové okolnosti sa spornými nestali. Sťažovateľka vo svojom vyjadrení uviedla, že zo samotného prehľadu úkonov sú úplne zjavné subjektívne prietahy.

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie ústavnej sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný

zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie ústavnej sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13, § 16 až § 28, § 32 až § 248, § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

12. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 23/2007 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru EŠLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

15. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (m. m. II. ÚS 26/95, IV. ÚS 221/04).

16. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

16.1 Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd vo vzťahu k posudzovanému konaniu konštatuje, že po právnej stránke možno danú vec považovať za štandardnú, nevymykajúcu sa bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Po faktickej stránke išlo o zložitejšiu vec, pretože existovala väzba s paralelne prebiehajúcim konaním sp. zn. 4 C 4/2007, pričom bez právoplatného ukončenia uvedenej veci sa nepokračovalo v napadnutom konaní (Bečvář a Bečvářová v. Česká republika, rozsudok č. 58358/00 zo 14. 12. 2004).

16.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným prietahom.

16.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal tretím hodnotiacim kritériom, a to postupom okresného súdu v predmetnej veci, a predovšetkým poznamenáva, že jeho pozornosti neušlo, že napadnuté konanie bolo od 18. februára 2010 do 14. apríla 2011 právoplatne prerušené (na štrnásť mesiacov). Podľa konštantnej judikatúry pritom ústavný súd nečinnosť všeobecného súdu v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu, ako je to aj v prípade prerušenia konania, neposudzuje v zásade ako zbytočné prietahy v súdnom konaní (napr. II. ÚS 3/00, I. ÚS 78/02, III. ÚS 42/02).

Na strane okresného súdu teda minimálne štrnásť mesiacov existovala tolerovateľná prekážka jeho postupu, ktorá spočívala v prerušenom konaní, avšak ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol v napadnutom konaní bez akýchkoľvek zákonných alebo iných relevantných dôvodov nečinný v období od 20. februára 2008 do 21. októbra 2008 (sedem mesiacov), od 18. júna 2009 do 18. februára 2010 (sedem mesiacov), od 14. apríla 2011 do 14. marca 2012 (jedenásť mesiacov) a od januára 2014 do 23. júna 2014 (šesť mesiacov).

Zároveň ústavný súd konštatuje, že ani úkony, ktoré boli vykonané mimo uvedených období, predovšetkým úkony v období od 24. júna 2014 do 28. februára 2017, neboli vždy efektívne.

Uvedená nečinnosť okresného súdu je neospravedliteľná, pretože počas obdobia viac ako dva a pol roka okresný súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako žalobkyňa v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzala, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej nečinnosti, a teda k zbytočným prietahom, pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci a ani správania účastníkov, ale v dôsledku postupu okresného súdu.

Na „opakované personálne zmeny... a s tým súvisiace enormné pracovné zaťaženie konajúcich zákonných sudcov“, na ktoré v danej veci poukázala predsedníčka okresného súdu, nebolo možné prihliadať. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na tento účel prijali včas adekvátne

opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí – a teda vykonanie spravodlivosti – bez zbytočných prietáhov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobo obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec (I. ÚS 6/06).

17. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

18. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože vo veci už bol 28. februára 2018 vyhlásený rozsudok, ústavný súd nevyhovел návrhu sťažovateľky podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde a o tomto návrhu rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu v bode 3.

III.

19. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

Sťažovateľka požadovala priznať aj finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €, a to najmä preto, že „v dôsledku neodstránenia stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza vzniká sťažovateľovi škoda spočívajúca v ušlom zisku.“

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia aplikoval zásadu spravodlivosti, zohľadnil konkrétne okolnosti prípadu a zároveň sa riadil úvahou, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou. V uvedenom smere ako relevantné zohľadnil najmä to, že v prípade posudzovaného konania, ktoré je toho času právoplatne skončené, už v čase podania ústavnej sťažnosti okresný súd vo veci rozhodol, a zároveň prihliadol aj na povahu veci (išlo o zaplatenie sumy 387,37 € s prísl.).

V okolnostiach danej veci preto ústavný súd považoval výrok o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru za dostatočnú ochranu jej práv a návrhu sťažovateľky na priznanie finančného zadosťučinenia nevyhovet (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

IV.

20. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v odôvodnených prípadoch ústavný súd môže uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie právneho zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti z 20. decembra 2017 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu zo 6. marca 2019). Za dva úkony vykonané v roku 2017 patrí odmena v sume dvakrát po 147,33 € a režijný paušál v sume dvakrát po 8,84 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2019 odmena v sume 163,33 € a režijný paušál v sume 9,80 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú sumu 485,47 €,

pričom k tejto sume bolo treba pripočítať 20 % DPH, teda sumu 97,09 €. Trovy právneho zastúpenia sťažovateľky teda predstavujú celkove sumu 582,56 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

21. Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2019